Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2025/3711

2025 9 17

P9_TA(2024)0381

Bandymai Sakartvele vėl priimti įstatymą dėl užsienio agentų ir pilietinei visuomenei taikomi jo apribojimai

2024 m. balandžio 25 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl bandymų Sakartvele vėl priimti įstatymą dėl užsienio agentų ir pilietinei visuomenei taikomų jo apribojimų (2024/2703(RSP))

(C/2025/3711)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Sakartvelo,

— atsižvelgdamas į 2024 m. balandžio 17 d. Vyriausiojo įgaliotinio ir už kaimynystę ir plėtrą atsakingo Komisijos nario pareiškimą dėl įstatymo dėl užsienio šalių įtakos skaidrumo priėmimo,

— atsižvelgdamas į 2024 m. balandžio 4 d. Europos išorės veiksmų tarnybos pareiškimą dėl įstatymo dėl užsienio šalių įtakos skaidrumo projekto,

— atsižvelgdamas į 2023 m. gruodžio 14 ir 15 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas,

— atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio 8 d. Komisijos komunikatą „2023 m. komunikatas dėl ES plėtros politikos“ (COM(2023)0690),

— atsižvelgdamas į Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos bei jų valstybių narių ir Gruzijos asociacijos susitarimą ([1]),

— atsižvelgdamas į Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą,

— atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių konvenciją,

— atsižvelgdamas į 2024 m. balandžio 18 d. Užsienio reikalų komiteto pirmininko, Delegacijos ryšiams su Pietų Kaukazu pirmininkės ir Europos Parlamento nuolatinio pranešėjo Sakartvelo klausimais bendrą pareiškimą dėl vėl pateikto įstatymo dėl užsienio šalių įtakos skaidrumo projekto Sakartvele,

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 ir 4 dalis,

A. kadangi naudotis teise į nuomonės, saviraiškos, asociacijų ir taikių susirinkimų laisvę yra Sakartvelo Konstitucijoje įtvirtinta pagrindinė teisė;

B. kadangi Sakartvelas, kaip Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją ir Europos žmogaus teisių konvenciją pasirašiusi šalis ir kaip Europos Tarybos ir Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos narė, įsipareigojo laikytis demokratijos ir teisinės valstybės principų bei gerbti pagrindines laisves ir žmogaus teises;

C. kadangi Europos Sąjunga tikisi, kad Sakartvelas, kaip narystės ES siekianti šalis kandidatė, visapusiškai laikysis asociacijos susitarimo ir kitų prisiimtų tarptautinių įsipareigojimų, ir, visų pirma, įvykdys 2023 m. lapkričio 8 d. Komisijos rekomendacijoje nustatytas sąlygas ir veiksmus; kadangi Europos Vadovų Taryba nusprendė Sakartvelui suteikti šalies kandidatės statusą tik su sąlyga, kad bus imtasi šių veiksmų; kadangi šioje rekomendacijoje Sakartvelas raginamas užtikrinti, kad pilietinė visuomenė galėtų laisvai veikti (9 veiksmas), ir kovoti su dezinformacija, nukreipta prieš ES ir jos vertybes (1 veiksmas), o įstatymo projektu pažeidžiami abu šie etapai;

D. kadangi 2024 m. balandžio 17 d. Sakartvelo parlamentas per pirmąjį svarstymą priėmė vadinamąjį įstatymą dėl užsienio šalių įtakos skaidrumo 83 nariams balsavus už ir nė vienam – prieš, nepaisant masinių Sakartvelo piliečių protestų, Sakartvelo prezidentės kritikos, kuri įstatymo projektą pavadino „sabotažu šalies kelyje į Europą“, nacionalinio ir tarptautinio masto pasmerkimo ir pakartotinių Sakartvelo Europos partnerių raginimų atsiimti įstatymo projektą; kadangi pagal įstatymą būtų reikalaujama, kad daugiau kaip 20 proc. savo finansavimo iš užsienio gaunančios organizacijos dviejų mėnesių laikotarpiu užsiregistruotų kaip „užsienio valstybės interesų siekiančios organizacijos“ ir save tokiomis įvardintų; kadangi organizacijoms būtų taikomi papildomi tikrinimo reikalavimai, ataskaitų teikimo reikalavimai ir galimos sankcijos, įskaitant administracines nuobaudas iki 25 000 GEL; kadangi įstatymas labai suvaržytų žiniasklaidos ir pilietinės visuomenės organizacijų galimybes laisvai veikti;

([1]) OL L 261, 2014 8 30, p. 4.

E. kadangi teisėtas tikslas užtikrinti užsienio finansavimą gaunančių NVO skaidrumą jokiu būdu negali pateisinti nevyriausybinių organizacijų veiklą, ypač demokratijos, teisinės valstybės ir žmogaus teisių srityse, ribojančių priemonių taikymo;

F. kadangi šis įstatymo projektas siūlomas tuo metu, kai Sakartvele daugėja išpuolių prieš pilietinę visuomenę ir nepriklausomą žiniasklaidą, taip pat prieš tarptautinių paramos teikėjų teikiamą paramą demokratijai, siekiant susiaurinti pilietinę erdvę ir nutildyti kritišką nuomonę viešojoje erdvėje, be kita ko, mažinant galimybes gauti finansavimą iš užsienio; kadangi šis įstatymo projektas yra naujausias tarp daugelio priešrinkiminių Sakartvelo vyriausybės teisėkūros ir kitų iniciatyvų, į kurias, be kita ko įtraukta informacija apie konstitucijos pakeitimus, kuriais siekiama kovoti su „LGBT propaganda“, ir nuostatos, moterims numatančios lyčių kvotas parlamente, panaikinimą, kurios kelia pavojų demokratinėms reformoms ir padeda skleisti dezinformaciją apie ES, jos vertybes ir politiką; kadangi Europos Parlamentas ankstesnėse rezoliucijose jau ragino imtis priemonių siekiant sumažinti destruktyvią įtaką, kurią oligarchų interesai daro Sakartvelo politikai ir ekonomikai, įskaitant politiškai motyvuotam žurnalistų ir politinių oponentų, pvz., buvusio prezidento Mikhailo Saakashvili, persekiojimui, kurį Parlamentas ragino paleisti dėl humanitarinių priežasčių, kad jis galėtų gydytis užsienyje;

1. griežtai smerkia vėl pateiktą prieštaringai vertinamą įstatymo dėl užsienio šalių įtakos skaidrumo projektą, pagal kurį pilietinei visuomenei ir nepriklausomai žiniasklaidai būtų taikomi jas silpninantys apribojimai ir taip menkinama jų galimybė laisvai veikti, ir dėl kurio kilo masiniai Sakartvelo visuomenės, pilietinės visuomenės organizacijų, nepriklausomos žiniasklaidos atstovų, žinomų visuomenės veikėjų ir šalies Europos bei tarptautinių partnerių protestai;

2. pabrėžia, kad įstatymo projektas nesuderinamas su ES vertybėmis ir demokratijos principais, prieštarauja Sakartvelo siekiams tapti ES nare, kenkia Sakartvelo tarptautinei reputacijai ir kelia grėsmę šalies euroatlantinei integracijai;

3. pabrėžia, kad stojimo į ES derybos neturėtų būti pradėtos, kol šis įstatymas bus Sakartvelo teisinės tvarkos dalis;

4. todėl primygtinai ragina Sakartvelo parlamentą sustabdyti parlamentinius procesus, per kuriuos būtų priimtas įstatymas, o Sakartvelo vyriausybę – laikytis įsipareigojimų, kuriuos ji prisiėmė 2023 m. kovo mėn., kai paskelbė, kad besąlygiškai atsiims savo įstatymo projektą dėl apribojimų pilietinei visuomenei ir nepriklausomai žiniasklaidai taikymo ir tokio įstatymo dar kartą nebesiūlys; taip pat ragina Sakartvelo vyriausybę nebeteikti jokių tolesnių pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kurie prieštarautų demokratijos, teisinės valstybės, žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių principams ir todėl prieštarautų Kopenhagos narystės ES kriterijams;

5. pabrėžia, kad įstatymo projektas prieštarauja didžiosios daugumos Sakartvelo gyventojų siekiui gyventi demokratinėje visuomenėje, tęsti demokratines ir teisinės valstybės reformas, vystyti glaudų bendradarbiavimą su euroatlantinės bendruomenės partneriais ir įsipareigoti eiti keliu, vedančiu į narystę ES;

6. akcentuoja, kad teisė į saviraiškos ir susirinkimų laisvę ir teisė į taikius protestus yra pagrindinės laisvės ir jos turi būti gerbiamos bet kokiomis aplinkybėmis, ypač šalyje, siekiančioje įstoti į ES;

7. primygtinai ragina Sakartvelo vyriausybę gerbti konstitucines Sakartvelo piliečių teises ir todėl reiškia susirūpinimą dėl pranešimų apie tai, kad riaušių policija naudojo neproporcingą jėgą, kad išvaikytų protestuotojus, dalyvaujančius demonstracijose prieš prieštaringai vertinamą įstatymo projektą; ragina Sakartvelo valdžios institucijas atlikti tyrimą ir patraukti atsakomybėn asmenis, atsakingus už neteisėtą ir neproporcingą jėgos panaudojimą;

8. pabrėžia, jog viešąją priežiūrą vykdanti pilietinė visuomenė ir nepriklausoma žiniasklaida atlieka labai svarbų vaidmenį demokratinėje visuomenėje ir yra itin svarbios siekiant pažangos vykdant su stojimu į ES susijusias reformas, todėl ragina Sakartvelo valdžios institucijas dėti visas pastangas, kad būtų užtikrinta palanki aplinka, kurioje pilietinė visuomenė ir nepriklausoma žiniasklaida galėtų klestėti;

9. smerkia tai, kad Sakartvelo vyriausybė remiasi itin prieštaringai vertinamais panašiais Rusijos teisės aktais, pavyzdžiui, Rusijos įstatymu dėl užsienio agentų, kuriuo pilietinės visuomenės organizacijoms ir aktyvistams tyčia priskiriamos etiketės ir jie diskriminuojami, be to, įstatymu naudojamasi siekiant slopinti pasipriešinimą prieš Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą ir nutildyti visus likusius kritiškus balsus šalyje;

10. primena, kad 2023 m. gruodžio 14–15 d. susitikime Europos Vadovų Taryba Sakartvelui suteikė kandidatės statusą su sąlyga, kad bus imtasi 2023 m. lapkričio 8 d. Komisijos rekomendacijoje nustatytų atitinkamų veiksmų; pabrėžia, kad šioje rekomendacijoje Sakartvelas raginamas užtikrinti, kad pilietinė visuomenė galėtų laisvai veikti, ir kovoti su dezinformacija, nukreipta prieš ES ir jos vertybes, o įstatymo projektu pažeidžiami abu šie veiksmai;

11. primena Sakartvelo vyriausybei jos prisiimtus įsipareigojimus ir vertybes bei principus, kurių ji laikėsi, kai pateikė paraišką dėl narystės ES, ir ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį užsienio reikalams ir saugumo politikai, už kaimynystę ir plėtrą atsakingą Komisijos narį ir Komisijos pirmininkę padaryti tą patį;

12. ragina Komisiją pateikti naujausią tarpinį Sakartvelo pažangos vertinimą, susijusį su 2023 m. lapkričio 8 d. Komisijos rekomendacijoje nurodytų devynių veiksmų įgyvendinimu;

13. ragina Komisiją nedelsiant įvertinti Sakartvelo planuojamo „užsienio agentų“ įstatymo poveikį Sakartvelo nuolatiniam vizų režimo liberalizavimo kriterijų, visų pirma pagrindinių teisių kriterijaus, kuris yra labai svarbi ES vizų režimo liberalizavimo politikos dalis, vykdymui;

14. ragina Komisiją ir valstybes nares įvertinti šio įstatymo projekto poveikį ES, kaip paramos teikėjos, vaidmeniui Sakartvele ir aiškiai informuoti Sakartvelo vyriausybę bei parlamentą apie šį galimą poveikį ir bendras jo pasekmes ES finansavimui;

15. primygtinai ragina Sakartvelo vyriausybę grįžti prie į Europą orientuotos politikos, laikytis savo įsipareigojimo gerbti, stiprinti ir skatinti demokratiją, teisinę valstybę, žmogaus teises ir pagrindines laisves ir nuoširdžiai vykdyti visapusišką veiksmų, kurių reikia, kad būtų įvykdytos šalies kandidatės statuso suteikimo ir narystės ES sąlygos, laikantis sąveikos ir bendradarbiavimo su Sakartvelo pilietine visuomene ir politine opozicija principų;

16. apgailestauja dėl asmeninio vienintelio Sakartvelo oligarcho Bidzinos Ivanišvili, kuris 2023 m. gruodžio 30 d. grįžo į aktyvią politiką ir tapo partijos „Sakartvelo svajonė“ garbės pirmininku, vaidmens dabartinės politinės krizės metu ir dar vieno mėginimo sutrikdyti į Vakarus orientuotą šalies kursą, siekiant jį nukreipti Rusijai palankia linkme; dar kartą ragina Tarybą ir ES demokratinius partnerius apsvarstyti galimybę įvesti B. Ivanišvili asmenines sankcijas dėl jo įtakos politinio proceso blogėjimui Sakartvele ir veiklos, nukreiptos prieš jo gyventojų interesus;

17. pakartoja, kad tvirtai remia teisėtus Sakartvelo gyventojų europinius siekius ir norą gyventi klestinčioje šalyje, kurioje nebūtų korupcijos, kurioje būtų visapusiškai gerbiamos pagrindinės laisvės, ginamos žmogaus teisės ir užtikrinama atvira visuomenė ir nepriklausoma žiniasklaida; pabrėžia, kad sprendimą suteikti Sakartvelui ES šalies kandidatės statusą paskatino noras pripažinti šalies pilietinės visuomenės pasiekimus ir demokratines pastangas, taip pat didelę jos piliečių paramą stojimui į ES;

18. primygtinai ragina valdančiosios daugumos partiją „Sakartvelo svajonė“ atšaukti savo siūlomus konstitucinius teisės aktus, kuriais ribojamos LGBTI asmenų teisės, nes tai yra išpuolis ne tik prieš LGBTIQ bendruomenę, bet ir žodžio laisvę bei laisvą pilietinę visuomenę;

19. primena savo raginimą Sakartvelo valdžios institucijoms paleisti buvusį prezidentą Mikheilą Saakashvili iš kalėjimo dėl humanitarinių priežasčių, kad jis galėtų gauti tinkamą gydymą užsienyje; pabrėžia, kad jo byla taip pat yra ryškus pavyzdys, kaip svarbu įgyvendinti tikrą teisingumo sistemos reformą;

20. ragina Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biurą surengti nešališką ir nepriklausomą ilgalaikę tarptautinę rinkimų stebėjimo misiją, kuri stebėtų būsimus 2024 m. spalio mėn. vyksiančius šalies parlamento rinkimus;

21. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai, Tarybai, Komisijai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, Europos Tarybai, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai ir Sakartvelo prezidentei, vyriausybei ir parlamentui.